

La samarreta

(ALDC, II, 193. La samarreta)

Samarreta (var. *xamarreta* 8, 11, 16, 72, amb palatalització de la sibilant) és el nom més estès per a designar la ‘peça interior, generalment de punt, que cobreix el tors’; és un diminutiu de *samarra* 136, 140, 146 (o *samarró* 64, 66), d’origen no precisat (< ibèric o eusq. *zamar*, *zamarra* ‘pellissa, samarra’), referit originàriament a una peça de vestir pastoral. Un altre mot d’àrea notable és *camiseta*, a voltes amb determinant (*camiseta interior* 156, 173-177; *camiseta de baieta* 190), o amb canvi de sufix (*camisola* 118, 179, 182, 185-187, 189); l’addició del determinant pot afectar igualment el mot primitiu: *camisa interior* 169, 172, *camisa de baix* 172; *camiseta* sembla d’influència castellana, car quan en una població conviu amb una altra resposta, és l’alternativa moderna enfront de la més tradicional (*samarreta* 15, 32, 101, 116, 152, 153, 154; *elàstic* 83, 84, 180, 182, 190; *camisola* 118, 179, 182, 185; *mariol·lo* 74, 77, 80, 82; *tricot* 106; *sombrereta* 107) i a les Balears, segons el DCVB, seria “mot importat modernament [...] per via dels comerciants catalans”.

Mariol·lo podria ser un arabisme (< àr. MERYŪL ‘bata’, de l’arrel RYL ‘bavar’; veg. ROSSELLÓ, 1991: 78); el ross. *tricot* és un gal·licisme (< fr. *tricot* ‘teixit de punt’, deverbal de *tricotar* ‘fer mitja’), completat amb un determinant (*tricot de pell*, *tricot de sota*) per a distingir-lo de la peça exterior (‘jersei’; com a la loc. 168, [χers'e]). El ross. *flanel·la* 3, 7, 9 també és un manlleu del fr. *franelle*, on prové de l’angl. *flannel* ‘un teixit de llana’, mentre que l’alg. *franel·la* 85 ho deu ser de l’it. *flanella* amb rotacisme. *Elàstic* 83, 84, 180, 184, 190 és potser tributari del castellà *elástico*, pres del gr. ELASTÓS ‘dúctil’, dit així per la capacitat d’adaptació al cos pel fet de ser de punt. A més de *franel·la*, l’alg. coneix *malleta* 85 i *canotiera* 85, dos manlleus a l’it. *maglietta*, dim. de *maglia* ‘malla’, i *canottiera*, der. del fr. *canot* ‘bot, llanxa’, que designava la camiseta usada pels *canottieri* o practicants d’aquell esport de recreació. *Samarreta*, *camiseta* i *mariol·lo* són normatius (el darrer, des del DIEC₁, 1995).

